

שׁוּבוּ בְּנֵי שׁוֹבְבֵי"ם

דברים מתוקים מדבש נופת צופים

שנאמרו מפיו של

הרה"ח ר' חיים שמעון אסתרזון זצ"ל

תומלל מהקלטה מחבורת בחורים בשנים קודמות

"על גודל זמעת ימי השׁוֹבְבֵי"ם"

קדושים תהיו כי קדוש אני • חומר עוון פגם הברית • האם מועיל תשובה על חטא זה
• כיצד מתקנים את פגם הברית • גדול העוצם עיניו מראות ברע • שא בחור עיניך -
רומם את העיניים • ואראך מתבוססת בדמך ואומר לך בדמך חיי

יו"ל לזכותו ובריאותו האיתנה של כ"ק אדמו"ר שליט"א

רבינו בצלאל שמחה מנחם בן ציון בן חנה פעשא

האריז"ל אומר שבפרשיות של הגלות ויציאת מצרים הקריאה מעוררת את הזמן ומסוגל לתקן אז את החטא הידוע של פגם הברית, כי כל הירידה למצרים היתה כדי לתקן את חטא אדם הראשון שזה גם היה חטאת נעורים.

ר' אהרון מזיטומיר בספרו תולדות אהרון מביא שימי השובבי"ם הם כמו עשרת ימי תשובה ואפשר אז לתקן את פגם הברית.

בזהר הק' מובא מ"ד שלא מועיל על פגם הברית תשובה. ויש להסביר למה באמת לא מועיל ע"ז תשובה. הנה בתפילת 'נשמת כל חי' אנחנו אומרים 'מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו, שעוות עניים אתה תשמע צעקת הדל תקשיב ותושיע', ולכאורה אם נתבונן בפסוקים אלו נבין את החלק שאנו משבחים את הקב"ה על שהוא מציל את העני החלש מן החזק ממנו הרוצה לגזול את המעט שיש לו, אבל מה משמעות המילים 'ועני ואביון מגוזלו', איזה שבח יש בזה, והרי לאביון אין כלום ולא שייך לגנוב ממנו כלום. ואולי י"ל ע"פ מה שכתוב בגמ' בברכות שגזלת העני היא מה שאין עונים לו שלום, שהרי אין לו כלום, ובזה שהוא אומר שלום ולא מחזירים לו שלום נחשב שגוזלים אותו, וזה הכוונה ועני ואביון מגוזלו.

קדושים תהיו כי קדוש אני

כתוב בתורה 'קדושים תהיו כי קדוש אני' (ויקרא יט ב), ומבאר רש"י שאמר הקב"ה לישראל מה אני קדוש אף אתם תהיו קדושים. ולכאורה יש להקשות מדוע צריך דווקא להיות קדושים כי הקב"ה קדוש, ולמה לא צריכים להיות רחומים כי הקב"ה רחום. אלא נסביר זאת ע"י משל, דהנה אדם שנוסע מא"י לאמריקה ורוצה לקנות שם לחם, אם ישלם בשקלים - לא יקבלו את זה ממנו, אפילו שבארץ ישראל זה כסף, אבל באמריקה דולר זה כסף ושקל זה לא כסף. כך גם הפשט 'קדושים תהיו כי קדוש אני', היינו אם אתם רוצים להיות קרובים אלי, תהיו קדושים כי קדוש אני, ואני לא מתקרב למי שאינו קדוש.

ואיך נעשים קדושים, יש לבאר ע"פ הכתוב בפרשת וישב (בראשית לח כא) 'איה הקדשה היא בעינים על הדרך', ואיתא מצדיקים שהדרך להגיע לקדושה היא כששומרים על העינים בדרך. וא"כ חייב כל אדם לשמור בכל כוחו את עצמו שלא לחטוא ולהיות קדוש, ואדם שכבר חטא ישוב וימחל לו.

העבירה שהוא כבר לא טוב, ושלא תהיה לו תשוקה להיות טוב.

היה צדיק בזמן החוזה מלובלין בשם ר' חיים דוקטור שהיה בעל תשובה, ואמר 'אני לא שוכח שום עבירה שעשיתי, כי כל עבירה אהפוך למצוה'.

חומד עוזן פגם הברית

כתוב בזוהר הק' בפרשת נח שכאשר אדם רשע עושה מעשה רשע תיכף נסתלק ממנו צלם אלוקים ונעשה חיה רעה, שההבדל בין אדם לבהמה הוא שלאדם יש צלם אלוקים וכשנסתלק ממנו הצלם אלוקים נעשה במקום זה חיה רעה, ועל כל שיערה ושערה שבזקנו שורים שמונים אלף שדים ומזיקים וקוראים לפניו טמא טמא, טמא בעולם הזה וטמא בעולם הבא, עד שירצה עווננו בהרבה טעמי מיתה ר"ל אולי ואולי. ואם היה יודע אדם מכל מה שגורם ע"י העבירה נוח לו שהיה ממית עצמו לדעת ולא יעשה העבירה, היינו שהיה מעדיף למות מלעשות העבירה [אבל לא ח"ו להתאבד, שהרי זה גם עבירה].

ובפרשת ויחי כותב הזוהר הק' שזה החטא הוא חמור מכל העבירות שבעולם.

אבל אפשר להסביר בדרך אחרת, שיש עני בדעת ויש אביון בדעת, אנשים הרחוקים מהדת ואין להם שום קשר ליהדות, אבל לפחות יודעים שהם לא בסדר, ויש להם תשוקה להיות טובים, והיצה"ר רוצה גם את התשוקה הזאת לקחת מהם, וזה השבח שאנחנו אומרים ועני ואביון מגוזלו, שהקב"ה מצילנו מהיצה"ר שרוצה לגזול מאיתנו את התשוקה להיות טובים.

הרבי אמר פעם בשם הרה"ק מרוז'ין זיע"א, שכשהיצה"ר מביא את האדם לידי עבירה הוא לא מתכוין לעבירה עצמה אלא לתוצאה של העבירה שזה הייאוש, שאדם יתייאש ויאבד את הרצון להיות טוב.

לפני שנים רציתי לעבור דירה, והלכתי לאיזה קבלן לדבר איתו על כך, הלה כבר היה זקן וכנראה התבייש שבאתי לדבר איתו על דירה, אז הוא אמר לי 'אני לא מתעסק בדירות, אני מתעסק עם פרויקטים ושכונות, אבל אתה מסכן, אז אני ידבר איתך על דירה'. לאחר שיצאתי ממנו חשבתי שזה ההסבר בדברי הרה"ק מרוז'ין הנ"ל, שכשאדם עובר על עבירות של חייבי מיתות ב"ד רח"ל היצה"ר אומר לו 'אני לא מסתכל על כאלו עבירות, אני מתעסק עם פרויקטים', ומהם הפרויקטים - שאדם יחשוב אחרי

וכן כתוב שאדם הפוגם בברית, כל התורה והמצוות שלו הולכים לחיצונים. עוד כתוב שהפוגם בברית אינו קם לתחיית המתים.

וכן איתא 'אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני חפץ ליתנה לישראל, לך והודיעם', והמתנה הטובה היא שע"י שבת יש מחילת עוונות, שאפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלים לו ע"י שמירת שבת [והאור החיים הק' כותב שכמו שאדם מרגיש בשבת כך הוא ירגיש בעולם הבא, והרה"ק ר' משה מקוברין זיע"א אמר שאדם שלא מרגיש כלום בשבת יהיה בגן עדן כמו ספסל], אבל אומר הרה"ק מלכוביץ זיע"א שעל שבת כתוב 'וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים', היינו כשאדם פוגם בברית גם שבת לא תעזור לו לכפר על זה.

הגמ' בסוכה מפרטת שבע שמות שיש ליצה"ר שכל שם מרמז על חטאים אחרים, ואחד השמות זה אבן וזה מה שכתוב 'פן תגוף באבן רגליך' שזה רומז לחטאת נעורים, שע"י פגם הברית ליבו של אדם נהפך לאבן ואין לו שום הרגשות בעבודת ה', וזה מה שכתוב 'ונאספו שם כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר', בבאר יש מים שהן השפעות טובות, אבל כשיש אבן

ובספר דודאים בשדה פרשת פקודי כותב, אין לך עוון שמטמא את האדם כמו הפוגם בברית, כי מטמא כל הגוף, כמבואר בראשית חכמה.

איתא שאברהם אבינו עומד על פתחה של גהינום וכל יהודי שבא הוא מוציא, חוץ מזה שפגם בברית. ולכאורה, למה בדיוק את זה שפגם בברית הוא לא מוציא, והרי כשהקב"ה הלך להפוך את סדום שהיו רעים וחטאים לה', ומרחו את בתו של לוט בדבש ושמו אותה לפני הדבורים על שנתנה אוכל לעני, היפך ממידתו של אברהם שהיה מקור החסד, והיה לו לרצות שהקב"ה יעניש את סדום, ואעפ"כ כתוב בתורה שאברהם אבינו התפלל והתחנן מלפני הקב"ה שלא יהפוך את סדום, ואם בעד אנשי סדום הרשעים הגמורים האלו הוא התפלל, אז למה מי שהיה לו יצה"ר ופגם בברית אברהם אינו מרחם עליו להוציאו מגהינום. אלא שכשאדם נולד יש עליו שתי אותיות, אות ש' ואות ד', וכשהוא נימול בברית מתווספת לו אות י' ונשלם בו שמו של הקב"ה (שד"י), וכשפוגם בחותם המלך יורד ממנו האות י' והצלם מסתלק ממנו ואין לו צורה של יהודי, ואברהם אבינו לא מכיר אותו, ולכן הוא לא מוציאו מגהינום.

מועיל ע"ז תשובה, שהוא משום שלכל בר ישראל יש שורש ומזל בשמים השופע עליו חיות גופני ורוחני, והנשמה שבגוף שזה רק ענף קטן דבוק בשורש שזה אילן החיים, וזה נקרא מזל, כי ממנו נוזל השפע לענף שבגוף. והנה השורש הזה הוא שורש עליון מאוד בראש עולם האצילות ומזל הדעת העליון, ומהשורש יורד חוט ארוך שמתפשט דרך כל העולמות עד הנשמה שבאדם, ובכל עולם ישנם עשר ספירות חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, ובכל ספירה יש ענף כמו נשמתו של אותו אדם, וכשהוא עובר על כרת החוט הזה נכרת מהשורש, אבל אפשר לעשות תשובה כי תשובה זה בינה, אבל כשאדם פוגם בברית הוא פוגם בשורש שזה למעלה מהבינה, ולכן אומר הזוהר הק' שיש מ"ד שלא מועיל על פגם הברית תשובה, כי תשובה זה בינה והפגם הוא למעלה מהבינה.

ידוע שבזמן מלחמת העולם הראשונה היתה מגיפה וכל מי שהיה לו איזה חולי היה מת במגיפה, אבל היום ב"ה יש רפואה למחלה שהיתה אז ואפשר להתרפאות מזה ע"י שלוקחים את הרפואה. וכך גם בפגם הברית, ככל שיש ירידת הדורות, יש לחטא זה רפואה, וכמו שכתוב בזוהר שבשנת ת"ר יפתחו

ע"פ הבאר האדם אינו מרגיש שום הנאה רוחנית.

הבית אברהם מסלונים זיע"א אומר שמי שפוגם בברית מתלבש בעור של נחש ואין לו שום הרגשות ברוחניות. והרי כתוב במסילת ישרים שתכלית האדם בעולם זה להתענג על ה', וא"כ אדם הפוגם בברית מפסיד את כל תכלית הבריא.

האריז"ל מסביר את המאמר 'אין אנחנו יכולים לעלות ולהשתחוות לפניך וכו' מפני היד שנשתלחה במקדשך' שהיד הזו שמשתלחת במקדשך היינו פגם הברית, והיא המפריעה לנו לעלות ולהשתחוות לפניך.

והעצה להינצל מהיצה"ר היא ע"י לימוד תורה, כמו שכתוב בגמ' בקידושין 'אם אבן הוא נמוח', שע"י לימוד התורה נמוח היצה"ר שהוא כאבן.

הרה"ק מאפטא זיע"א כותב בסה"ק אוהב ישראל פר' ויחי שבזמנינו שקשה לעשות צומות וסיגופים אז התיקון הוא ע"י לימוד תורה הקדושה בעיון.

האם מועיל תשובה על חטא זה

הזוהר הק' מביא מ"ד שלא מועיל תשובה על חטא זה כמובא לעיל, ובספר דודאים בשדה מסביר למה לא

ומתרץ הר"ן שישנם שתי סוגי תשובה, יש תשובה שאדם עושה על שעבר עבירה ואז הקב"ה מוחל רק לו, אבל יש תשובה גדולה יותר מזה, דהיינו כשנמצא באותו מצב שעשה את העבירה ואז הוא מתגבר על עצמו ואינו חוטא, ואז הקב"ה מוחל גם לו וגם לכל העולם, ותשובה כזו מועילה גם לפגם הברית.

ויש לכך ראייה מהגמ' בשבת האומרת שיהושפט היה בעל תשובה, כי נעשה מלך בגיל שמונה, ובגיל שמונה עשרה החזיר את כל הכסף למי שחייבו בדין עד אז, כי אמר שכשהוא פסק את דינו הוא היה ילד קטן ולא ידע איך לפסוק, ועל זה הגמ' אומרת שיהושפט בעל תשובה. והגמ' מומשיכה ואומרת שבזמנינו יש גם בעל תשובה, ומי הוא, נתן צוציתא, ותוס' מסביר שגם היה דלוק על ראשו של נתן צוציתא, ופעם ישב ר"ע עם תלמידיו והיה שם נתן צוציתא ור"ע שאל מי זה האיש הזה, אמרו לו תלמידיו זה אדם חוטא, התפלא ר"ע ושאל את נתן צוציתא למה אתה נראה כך, אמר נתן צוציתא שהיה לו נסיון לעשות עבירה ולא עשאה, והוא נהיה מזה חולה והרופאים אמרו לו שהוא צריך לעשות את העבירה ואם לא הוא ימות, וחכמים אמרו לו שעדיף למות ולא לחטוא,

שערי החכמה, ובאמת אז התחילו להמציא את הדברים האלקטרוניים, ובעל החידושי הרי"ם זיע"א אמר על דברי הזוהר האלו שיפתחו שערי החכמה, שחכמה זה מעל הבינה, ואז יהיה שייך לעשות תשובה על החטא של פגם הברית, ולכן היום כשאדם רוצה לעשות תשובה על פגם הברית הוא יכול לחזור בתשובה בקלות, ולא זו בלבד אלא שאפשר לעשות מזה אור, אבל צריך לטפל בזה ולא להתייאש, כי כשמתייאשים זה כחולה שיש לו תרופה אך אינו נוטל אותה, וכשלא לוקחים את התרופה מתים.

ביצד מתקנים את פגם הברית

בדרשות הר"ן מקשה סתירה שמחד גיסא הגמ' ביזמא אומרת 'היכי דמי בעל תשובה, באותו מקום וכו', היינו באותו מצב שעשה את העבירה, ומאידיך גיסא במקו"א כתוב שאפשר לעשות תשובה אפילו בשעה שהולך ליפטר מן העולם, כמו שנאמר 'תשב אנוש עד דכא', עד דכדוכה של נפש. ועוד מקשה, שבמקום אחד כתוב שמי שעושה תשובה מוחלים לו, ובמקום אחר כתוב שמי שעושה תשובה מוחלים לו ומוחלים לכל העולם.

ואמרינן בגמ' שההבדל בין שילה לירושלים הוא כיון ששילה היה בחלקו של יוסף הצדיק ויוסף הצדיק שמר את העינים במצרים לכן יש שם קדושה גדולה יותר שאפילו ע"י ראייה אפשר לאכול קדשים, משא"כ בירושלים שצריך דוקא להיות לפנים מן החומה. כשנעשה חשבון יוצא שמאז שיוסף הצדיק שמר את עיניו במצרים ועד הזמן שנכנסו לארץ ישראל עברו מאתיים וחמישים שנים, א"כ כשנכנסו לארץ היו שם דור עשירי מיוסף שהם ירשו את חלקו, רואים מזה את מעלת שמירת העינים שהקדושה נשארת לדורות ולשנים.

במדרש כתוב מעשה בר' מתיא בן חרש שהיה יושב ועוסק בתורה ופניו היו מאירים מסוף העולם ועד סופו, שלא ראה דמות אשה מימיו, שאל היצה"ר את הקב"ה מה אתה אומר על ר' מתיא בן חרש, אמר לו הקב"ה צדיק גמור הוא, אמר היצה"ר להקב"ה תן לי רשות ואנסה אותו ונראה אם יעמוד בנסיון, אמר לו הקב"ה אתה יכול לנסותו אבל לא ע"י יסורים כמו שעשית לאיוב, הלך היצה"ר והתחפש לדמות אשה ונעמד מול ר' מתיא בן חרש, הסתובב ר' מתיא, והלך היצה"ר ונעמד שוב מולו כך כמה פעמים. אמר ר' מתיא בן חרש לשמש, לך ותביא לי שני מסמרי ברזל מלובנים, וכשהביא השמש לר' מתיא את המסמרים

ופרש ולא חטא, וע"ז אומרת הגמ' שהוא בעל תשובה, ולא עוד אלא שמזמן יהושפט לא היה כזה בעל תשובה. ומכאן יש ראייה לדברי הדרשות הר"ן שכשאדם נמצא באותו מצב של החטא ומתגבר, זה תשובה יותר חשובה.

האור החיים הק' בפרשת אחרי מות מקשה איך הקב"ה מצוה על האדם להשמר מהעריות, והרי הקב"ה הטביע את המשיכה לזה בטבע האדם, ומבאר האור החיים שבאמת אפשר להתגבר על היצה"ר ע"י שמירת העינים ושמירת המחשבה, וזה מה שהגמ' אומרת שליבא ועינא תרי סרסורי דעבירה.

וכן כתוב בספר בעלי הנפש לראב"ד, שאם אדם שומר את העינים זה טוב נגד היצה"ר, כי אין חציצה ליצה"ר אלא ע"י העינים.

גדול העוצם עיניו מראות ברע

איתא בגמ' אין בין שילה לירושלים, אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, היינו אפילו אם אדם נמצא רחוק משילה, אבל יכול לראות את משכן שילה מאותו מקום, יכול לאכול קדשים קלים ומעשר שני, משא"כ בירושלים אפשר לאכול קדשים קלים רק לפנים מן החומה ולא מחוץ לחומה.

שהקב"ה הבטיח לו שיותר לא יהיו לו נסיונות הסכים להתרפאות. רואים מזה כמה צריכים לשמור את העינים.

והקשה הבן איש חי, למה היה מגיע לר' מתיא בן חרש כזה נסיון, והרי כל ימיו הוא שמר את העינים. ומבאר הבן איש חי שר' מתיא בן חרש היה גלגול פלטי בן ליש שהיה חתנו של שאול המלך, לאחר ששאול המלך נתן את מיכל בתו לדוד המלך לאשה, ואח"כ סבר שהרי הכתוב אומר 'לא יבוא עמוני ומואבי בהיכל ה'", ולכן דוד שבא מרות המואביה לא תפסו קידושיו במיכל, ולכן נתן שאול את מיכל לפלטי בן ליש, ופלטי בן ליש חשש שקידושי דוד כן תפסו במיכל וא"כ היא אשת איש רח"ל, אז הוא לא התקרב אליה, והוא ויתר ולא נהיה חתן המלך, אפילו ששאול פסק לו שמותר. ובגמ' כתוב שהנסיון של פלטי בן ליש היה יותר גדול משל יוסף הצדיק. אבל בשמים היה עדיין טענה על פלטי בן ליש, שאמנם הוא עמד בנסיון ולא רצה להיות בעלה, אבל הרי הוא ראה אותה, ולכן החליטו בשמים להוריד את פלטי בן ליש שוב לעולם בגלגול, והוא היה ר' מתיא בן חרש, ולכן הוא היה צריך לעבור את הנסיון בראיה כדי לתקן מה שפגם כשראה את מיכל בת שאול.

המלובנים, הוא הכניס אותם לתוך עיניו ושרפם, וכתוב שמיד פקע היצה"ר מרוב בהלה [כי כשאדם עושה מעשה במסירות נפש זה הורג את היצה"ר], ומיד נעשה רעש בשמים והקב"ה שלח את המלאך רפאל לרפאות את ר' מתיא בן חרש. והנה מגיע המלאך רפאל לרפאות את ר' מתיא, אומר לו ר' מתיא שהוא לא מסכים שירפא אותו, ולמה, כי אם אפשר עם העינים לראות דברים לא טובים, אז הוא לא צריך את העינים. חזר המלאך רפאל לפני הקב"ה ואמר לו שר' מתיא אינו רוצה שהוא ירפא אותו כי אינו רוצה לחטוא, אמר הקב"ה לרפאל לך ואמור לו שיותר לא יהיו לו נסיונות, ורק אז הסכים ר' מתיא שהמלאך ירפא אותו.

וכשנתבונן בדבר מה היה קורה אם אנחנו היינו עומדים בניסיון כמו של ר' מתיא בן חרש והיינו שורפים את העינים, בהתחלה היינו שמחים על שעמדנו בניסיון, אבל אח"כ הרי לנו יסורים נוראים, אז היינו מתפללים לפני הקב"ה שירפא לנו את העינים, ואם היה מגיע רפאל המלאך לרפאות אותנו היינו שמחים, ופה אצל ר' מתיא בן חרש אפילו כשהיו לו יסורים נוראים, ואפילו שאיבד את ראייתו ויותר הוא לא יוכל ללמוד, וכבר הגיע רפאל המלאך לרפאותו, עם כל זה הוא לא הסכים עדיין להתרפאות שמא יחטא, ורק אחרי

אלא התירוץ הוא שבאמת לר' מתיא בן חרש היה נסיון גדול מאוד בזה ששרף את העינים, אבל זה היה נסיון פעם אחת, משא"כ יוסף שהיה לו נסיון יום יום והוא עמד בזה, ולא היה אכפת לו באיזה מצב הוא נמצא, הוא זה שנקרא יסוד צדיק.

הרה"ק ר' שלמה מזויעל זצ"ל בסוף ימיו היה חולה ולא היה יכול לצאת לשירותים, והוא שכב במטה כשידיו אוחזות במיטה מרוב ייסורים, הביאו אליו רופא והסבירו לו מה צריך לעשות ואמרו לו שהרבה צדיקים סבלו מאותו דבר ועשו להם טיפול זה, אמר להם ר' שלמה אצלי לא! לא בגוף הזה!

נמצא שכדי לזכות לקדושה צריך להלחם בכל יום ויום ולא מספיק לעמוד רק פעם אחת ודי, ולא זו בלבד אלא שמובא בחז"ל שכל אדם ששומר עיניו מראות ברע השכינה מנשקת את עיניו ובת קול יוצאת בשמים ואומרת הבו יקר לדיוקנא קדישא, והקב"ה בוכה עליו בכל יום, כי הקב"ה בוכה בכל יום על ג' דברים, ואחד הדברים על רווק הדר בכרך ואינו חוטא.

וכן אמר בלק לבלעם, 'הנה העם היצא ממצרים ויכס את עין הארץ, יש לי בעיה להלחם איתו כי הוא שומר את

אבל ממשיך הבן איש חי להקשות, שהרי שאול פסק לו שמותר לו להתחתן איתה ואיזה פגם היה שם, והרי הוא לא ראה בשביל עבירה, ולמה היה מגיע לו כזה נסיון עם כ"כ הרבה ייסורים לתקן את זה.

ומבאר, שיש גן עדן תחתון ויש גן עדן עליון, ובגן עדן עליון כל ההנאה זה מהריח, ש'איזה דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו זה הריח', אבל בגן עדן עליון שם ההנאה היא ע"י הראיה, ואדם שפוגם בעינים לא יכול ליהנות מזיו השכינה, ולכן פלטי בן ליש היה צריך לרדת ולתקן את אשר פגם, כי בראיה קלה פוגם, וע"י שתיקן זכה יותר ליהנות מזיו השכינה.

ולכאורה קשה הקושיא מהגמ' שהבאנו לעיל שבשילה היה יותר קדושה מיוסף הצדיק לשנים ולדורות, והוא נקרא יסוד צדיק, והרי ר' מתיא בן חרש עמד בנסיון יותר מיוסף בזה ששרף את עיניו, ולא עוד אלא שכתוב בגמ' 'גבורתו של יוסף לא כענוותנותו של בועז, וגבורתו של בועז לא כענוותנותו של פלטי בן ליש, וגבורתו של פלטי בן ליש לא כענוותנותו של ר' מתיא בן חרש', א"כ רואים שר' מתיא בן חרש היה הכי גדול, ולמה יוסף הוא זה שנקרא יסוד צדיק.

היה מתגלה עליו אביו ומזהירו מלחטוא היה פורש ולא חוטא. אלא שכשהיה ליוסף הנסיון אשת פוטיפרע הראתה לו בכוכבים שעתיד לצאת לו ממנה ילדים, וזה היה משום שאחר כך באמת התחתן עם אסנת בת פוטיפרע, שהקב"ה הטביע בבריאה שהכל כתוב בכוכבים, כמו שרואים את זה כבר אצל אברהם, ששאל את הקב"ה על מה שהוא ראה בכוכבים שלא אמורים להיות לו ילדים, והקב"ה ענה לו לאברם אין ילדים אבל לאברהם יש ילדים, וכי הקב"ה לא יכל להגיד לו שמה שכתוב בכוכבים לא נכון, אלא רואים שהקב"ה הטביע בבריאה שבכוכבים כתוב מה שעתיד להיות. והנה היא מראה לו שהוא עתיד לחטוא, ובנוסף על כך ידוע מה שמסביר האור החיים הק' למה כשיוסף נהיה מלך הוא לא הלך לקרוא לאביו, שזה משום שפחד שאחיו יהרגו אותו, ואם נעשה את חשבון נראה את המצב שעמד בו יוסף בשעת הנסיון, שאת אביו הוא יותר לא יראה, ומהאחים הוא מפחד שהם יהרגו אותו, והיא מראה לו שהוא עתיד לחטוא, וא"כ מה יש לו להילחם ולא לחטוא, ולא עוד אלא שהוא כבר הלך לחטוא. אלא יוסף הצדיק אמר, נכון שאין לי שום דבר בעולם ובכוכבים כתוב שאני עתיד לחטוא, אבל כל זמן שאני יכול לעמוד בניסיון אני יעמוד. ולכן

עינים, א"כ רואים שאדם השומר עיניו אינו ניזוק.

ואראך מתבוססת בדמיך ואומר

לך בדמיך היי

הגמ' אומרת 'הלל מחייב את העניים, ור' אלעזר בן ערך מחייב את העשירים, ויוסף מחייב את הרשעים'. היינו עני הבא לפני ב"ד של מעלה ואומר לא קיימתי תורה ומצוות כי הייתי עני והייתי טרוד על מחייתי, אומרים לו כלום היית עני יותר מהלל הזקן, ואם אומר עשיר הייתי והייתי צריך לנהל את עסקי ולכן לא קיימתי תורה ומצוות, אומרים לו כלום היית יותר עשיר מר' אלעזר בן ערך, ואם אדם אומר חטאתי כי היה לי יצה"ר גדול, אומרים לו הנה יוסף שהיה לו יצה"ר והצליח להתגבר עליו.

ולכאורה למה לא מחייבים אותו מפלטי בן ליש או מר' מתיא בן חרש שעמדו בניסיון יותר גדול.

אלא שיש מ"ד שיוסף הצדיק כבר הלך לעשות עבירה ונגלה לו דמותו של אביו ואמר לו שאם הוא יחטא הוא לא יהיה מהשבטי י-ה, ועי"ז הוא פרש ולא חטא, והקשה הפרי הארץ, דא"כ אי אפשר לדון מיוסף שום אדם אחר שחטא, כי אולי אם גם כשהוא היה הולך לחטוא

מביאים את יוסף, ולא את ר' מתיא בן חרש, כדי לחייב את הרשעים.

נמצא שאדם צריך לדעת שאפילו שיש לו יצה"ר גדול מאוד, וכמה שהוא כן הצליח להתגבר על היצה"ר, בסוף הוא נפל, אעפ"כ שלא יתיימשך כלל וכלל, אלא כל זמן שהוא יכול להתגבר, אפילו אם הוא יודע שהוא ייפול בעתיד, שימשיך להילחם עם היצה"ר. וזה מה שכתוב 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חי', שהקב"ה אומר, אם אראה אותך מתבוססת, היינו שאתה נכשל אבל אתה נלחם, אני אומר לך בדמיך חי, כי אני לא מחפש שתנצח אני מחפש שתלחם.

וכן כתוב בספר חסידים, שכשאדם עומד בנסיון, אפילו אם אח"כ הוא יחטא, מ"מ זה שעמד בנסיון זה חשוב וזה לא הולך לאיבוד.

הדברי שמואל מסלונים אמר פעם, אמנם 'זה א-לי ואנוהו', אבל כמה השקעתי בשביל ה'זה א-לי'.

אחד הצדיקים אמר על הפסוק 'השם עבים רכובו', שהקב"ה רוכב על אנשים עבים, היינו שחוטאים, למה, כי הם נלחמים, ואפילו שהם לא מצליחים. כי העיקר זה המלחמה נגד היצה"ר ולא הנצחון.

כתוב שלעתיד לבוא עושה הקב"ה סעודה, והצדיקים ישבו והמלאכים יעמדו, והקב"ה יגיד תורה והמלאכים לא יבינו, והם ישאלו את הצדיקים, למה אתם בדרגה יותר גבוהה מאיתנו. ומסביר אחד האדמו"רים מסלונים שהצדיקים יאמרו להם, 'מה פעל א-ל', אתם יודעים רק את מה שעשינו בגלוי, אבל הקב"ה שבוחן כליות ולב רואה גם את המצוות שאנחנו עשינו בסתר שאף אחד לא ידע מזה, ולכן אנחנו בדרגה גבוהה מכם. א"כ צריך אדם לדעת שלפעמים קורה שיש לו נסיון והוא מתגבר ע"ז, והוא שוכח מזה לגמרי, אבל הקב"ה זוכר לו את זה לעתיד לבוא, ואסור להתיימשך ולומר אני כבר לא בסדר, כי יש הרבה פעמים שכן עמד בניסיון ושאפילו הוא לא יודע מזה.

החידושי הרי"ם מקשה מדוע יצחק אבינו רצה לתת את הברכות לעשו ולא ליעקב, וכי יצחק לא הכיר את יעקב, והרי הספר חסידים מביא שאברהם יצחק ויעקב ישבו ולמדו במשך חמש עשרה שנה חמש עשרה שעות ביממה, ולפי זה יוצא שיעקב ישב ולמד תורה עם אברהם ויצחק כבר מאז שנולד, כי כשאברהם נפטר יעקב היה בן חמש עשרה, ולא זו בלבד אלא שעשו עבר כבר בגיל שלוש עשרה על חמש העבירות החמורות

שא בחור עיניך - רומם את העיניים

יוצא לנו מכל הנ"ל שימי השובבים זה זמן גדול שמסוגל לכפר על פגם הברית, וצריך לשמור את העיניים ואת הידיים ואת המחשבות, ואדם שהולך ברחוב ואומר 'ריבוננו של עולם, אני נותן לך את הרחוב הזה או את הדרך הזו למתנה ע"י שאני ישמור את העיניים' זה הדבר הכי גדול שיש בעולם, וע"ז נאמר 'זובח תודה יכבדנני'.

ויש עצה לשמור את העיניים ברחוב ע"י שמשננים משניות בע"פ. אני זוכר שהרבי זצ"ל היה בוחן אותנו משניות ברכות בע"פ, ומי שלא היה יודע משניות ברכות בע"פ הוא היה שואל אותנו 'איך זה שאתה לא יודע משניות ברכות בע"פ', ולפעמים היה נותן לנו שנבחן אותו תנא דבי אליהו בע"פ.

שבתורה, וא"כ למה יצחק רצה לתת את הברכות לעשו ולא ליעקב.

אלא אומר החידושי הרי"ם שיצחק הכיר את יעקב וידע שהוא יותר צדיק מעשו, אבל הוא חשב שזה שיעקב צדיק זה לא גדלות, כי הוא נולד כך, אבל עשו שנולד עם יצה"ר גדול לעשות עבירות ובכל זאת הוא עובד על עצמו ורוצה להיות טוב והוא שואל איך מעשרים המלח והתבן, לו מגיע לקבל את הברכות, אבל בסוף כאשר רבקה שלחה את יעקב והוא אמר 'אני עשו בנך בכורך' ונטל את הברכות במרמה, וכשהגיע עשו צעק שיעקב גנב ממנו את הברכות, אז יצחק ראה שגם ליעקב יש יצה"ר לשקר ולומר 'אני עשו בכורך', אז אמר 'גם ברוך יהיה' - אם גם ליעקב יש יצה"ר, אז הוא עדיף לתת לו את הברכות מאשר לעשו, כי הוא יותר עובד על עצמו.

יעזור ה' ונזכה לנצל את ימי השובבי"ם האלו לטובה, ויתקיים בנו הכתוב עוצם עינו מראות ברע הוא מרומים ישכון אמן.

דבריהם הם זכרונם**לעילוי נשמת**

זוג' מרת שיינא ברכה

בת ר' משה יוסף ע"ה

רבי שמעון חיים

בן ר' אליעזר אביגדור זצ"ל

ת. נ. צ. ב. ה.

**מרגלא בפומיה: כשאדם מתגבר על ניסיון בקדושה
נעשה עת רצון גדול בשמים, ויכול לפעול אז כל טוב.**